

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

KOMPLEKS TADBIRKORLIK LITSENZIYASI (FRANCHISING)

*Xo'janazarov Jonibek Bahromovich
Termiz Davlat universiteti Yuridik fakulteti*

Annotatsiya: Ushbu maqola franchayzing kontekstida biznes litsenziyalari bilan bog'liq murakkabliklarni o'rganadi. Franchayzing tadbirkorlarga o'natilgan brendlар va tizimlardan foydalanish imkoniyatini taklif qiladi, lekin u turli yurisdiktsiyalarda ko'plab litsenziyalash talablarini boshqarishni ham o'z ichiga oladi. Kerakli litsenziyalar turlarini, sohaga oid qoidalarni va franchayzerlarning franchayzilarni qo'llab-quvvatlashdagi rolini tushunish muvofiqlikni ta'minlash va huquqiy xavflarni kamaytirish uchun juda muhimdir. Hamkorlik va faol choratadbirlar orqali franchayzing korxonalari biznesni litsenziyalashning murakkabliklaridan muvaffaqiyatli o'tishlari va uzoq muddatli o'sishni ta'minlashlari mumkin.

Kalit so'zlar: Franchayzing, Biznes litsenziyaları, Muvofiglik, Franchayzing shartnomasi, Litsenziyalash talabları, Normativ standartlar, Franchayzerni qo'llab-quvvatlash.

Abstract: This article explores the complexities surrounding business licenses in the context of franchising. Franchising offers entrepreneurs the opportunity to leverage established brands and systems, but it also entails navigating a myriad of licensing requirements across different jurisdictions. Understanding the types of licenses required, industry-specific regulations, and the role of franchisors in supporting franchisees is crucial for ensuring compliance and mitigating legal risks. Through collaboration and proactive measures, franchise businesses can successfully navigate the complexities of business licensing and foster long-term growth.

Keywords: Franchising, Business Licenses, Compliance, Franchise Agreement, Licensing Requirements, Regulatory Standards, Franchisor Support.

Аннотация: В этой статье исследуются сложности, связанные с бизнес-лицензиями в контексте франчайзинга. Франчайзинг предлагает предпринимателям возможность использовать признанные бренды и системы, но он также влечет за собой соблюдение множества лицензионных требований в различных юрисдикциях. Понимание типов необходимых лицензий, отраслевых правил и роли франчайзеров в поддержке франчайзи имеет решающее значение для обеспечения соблюдения требований и снижения юридических рисков. Благодаря сотрудничеству и активным мерам франчайзинговые предприятия могут успешно преодолевать сложности лицензирования бизнеса и способствовать долгосрочному росту.

Ключевые слова: Франчайзинг, бизнес-лицензии, соответствие требованиям, соглашение о франчайзинге, лицензионные требования, нормативные стандарты, поддержка франчайзера.

Kirish: Tadbirkorlik sohasida franchayzing kuchli biznes modeli sifatida paydo bo'ldi, u jismoniy shaxslarga o'z biznesiga egalik qilish va boshqarish imkoniyatini beradi, shu bilan birga yirik korporatsiyaning o'natilgan brendi, yordami va tizimlaridan foydalanadi. Biroq, franchayzing dunyosiga kirish turli huquqiy va operatsion jihatlarni, shu jumladan biznes litsenziyalarini chuqur tushunishni talab qiladi.

Franchayzing franchayzer (brend egasi) va franchayzi (ushbu brend ostida biznes yuritish huquqini olgan jismoniy yoki yuridik shaxs) o'rtaсидаги shartnomada munosabatlarini o'z ichiga oladi. Bu munosabatlar har ikki tomonning huquq va majburiyatlarini belgilab beruvchi

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

franchayzing shartnomasi bilan tartibga solinadi. Ushbu shartnomaning markaziy qismi tadbirkorlik faoliyatini litsenziyalashdir.

Tadbirkorlik litsenziysi davlat organi tomonidan jismoniy yoki kompaniyaga ma'lum bir yurisdiktsiya doirasida muayyan tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirishga ruxsat beruvchi qonuniy ruxsatnomadir. Franchayzing kontekstida zarur litsenziyalarni olish mahalliy qoidalarga rioya qilish va franchayzing biznesining uzlusiz ishlashini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Franchayzingda tadbirkorlik litsenziyalarining murakkabligi franchayzing biznesining bir nechta joylarda faoliyat yuritishidan kelib chiqadi, ularning har biri turli qoidalar va litsenziyalash talablariga bo'yunsadidi. Franchayzerlar o'zlarining franchayzilarining qonuniy faoliyat yuritishlari uchun tegishli litsenziyalarga ega bo'lishlari va potentsial jarimalar yoki huquqiy muammolardan qochishlari uchun ushbu nozikliklarni o'rganishlari kerak.

Aosiy qism.

Franchayzing biznesi uchun talab qilinadigan biznes litsenziyalarining turlari sanoat, joylashuv va biznes operatsiyalarining tabiatni kabi omillarga qarab farqlanadi. Litsenziyalarning keng tarqagan turlariga quyidagilar kiradi:

- Umumiy tadbirkorlik litsenziysi: Bu ko'pchilik yurisdiksiyalar tomonidan talab qilinadigan asosiy litsenziya bo'lib, biznesga hududda faoliyat yuritish imkonini beradi. U odatda savdo, xizmatlar va operatsiyalar kabi faoliyatni qamrab oladi.

- Sanoatga oid litsenziyalar: Oziq-ovqat xizmati, sog'liqni saqlash yoki qurilish kabi ayrim tarmoqlar sog'liq, xavfsizlik va tartibga solish standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun maxsus litsenziyalar yoki ruxsatnomalarni talab qilishi mumkin.

- Franchayzaga xos litsenziyalar: Ayrim yurisdiktsiyalarda franchayzing biznesini tartibga soluvchi maxsus qoidalar bo'lishi mumkin, bu esa mustaqil biznes uchun talab qilinadiganlardan tashqari qo'shimcha litsenziyalar yoki ro'yxatdan o'tishni talab qiladi.

- Soliq litsenziyalari va ruxsatnomalari: Franchayzing korxonalari soliq majburiyatlarini bajarish uchun soliqqa oid litsenziyalar yoki ruxsatnomalar, masalan, savdo solig'i ruxsatnomalari yoki ish beruvchining identifikatsiya raqamlarini olishlari kerak bo'lishi mumkin.

Franchayzingda biznes litsenziyalari labirintida harakat qilish franchayzerlar, franchayzilar va yuridik ekspertlar o'rtaсидаги hamkorlikni talab qiladi. Franchayzerlar odatda franchayzilarga zarur litsenziyalarni olishda yo'l-yo'riq va yordam ko'rsatadilar, ko'pincha jarayonni soddalashtirish uchun ularning tajribasi va resurslaridan foydalananadilar.

Bundan tashqari, franchayzerlar barcha franchayzing joylarida litsenziyalash talablariga doimiy muvofiqligini ta'minlash uchun tizimlar va tartiblarni amalga oshirishlari mumkin. Bu litsenziyalarni yangilashni markazlashtirilgan boshqarishni, muntazam auditlarni va franchayzilarni biznes litsenziyalari bo'yicha o'z majburiyatlarini o'rgatish uchun o'quv dasturlarini o'z ichiga olishi mumkin.

Litsenziyalash qoidalariga rioya qilmaslik franchayzing biznesi uchun jiddiy oqibatlarga olib kelishi mumkin, bu moliyaviy jazolardan tortib qonuniy choralar va hatto franchayzing shartnomasini bekor qilishgacha. Shunday qilib, litsenziyalash talablarini to'liq tushunish va har qanday muvofiqlik masalalarini faol hal qilish franchayzing operatsiyalarining uzoq muddatli muvaffaqiyati uchun juda muhimdir.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, franchayzingda tadbirkorlik litsenziyalarining murakkabligi qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin, ammo ularni engib bo'lmaydi. Muvofiqlikni birinchi o'ringa qo'yish, hamkorlikni rivojlantirish va franchayzerlar va yuridik mutaxassislarining qo'llab-quvvatlashidan foydalanish orqali franchayzilar o'z bizneslarining uzlusiz o'sishi va farovonligini ta'minlab, litsenziyalash talablarining nozik tomonlarini ishonch bilan o'rganishlari mumkin.

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

Adabiyotlar:

1. Seldon, B. va Coltrane, S. (2019). Biznes litsenziyalari bo'yicha franchayzi qo'llanmasi: franchayzing uchun litsenziyalar va ruxsatnomalarni qanday olish va saqlash kerak. Tadbirkor matbuoti.
2. Martin, L. L. va Bates, A. (Tahrirlar). (2020). Franchayzing qonuniga rioya qilish bo'yicha qo'llanma: Franchayzingni sud jarayonlari va tartibga soluvchi harakatlardan himoya qilish uchun bilishingiz kerak bo'lgan hamma narsa. Amerika advokatlar uyushmasi.
3. Babkok, B. (2018). Franchayzing qo'llanmasi: Franchayzing sotib olish haqida bilishingiz kerak bo'lgan hamma narsa. Tadbirkor matbuoti.
4. Xalqaro franchayzing assotsiatsiyasi (IFA). (n.d.). Yuridik manbalar. <https://www.franchise.org/legal-resources> dan olindi.
5. Kahan, S. va Perlman, J. (2021). Franchayzing qo'llanmasi: Franchayzingni sotib olish, sotish yoki investitsiya qilishning barcha jihatlari bo'yicha to'liq qo'llanma. Tadbirkor matbuoti.